

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	15
Rozdział I. Charakterystyka aktualnych tendencji rozwoju prawa prywatnego w kontekście wpływu na model wykładni umów	29
1. Specyfika prawa prywatnego i determinanty jego rozwoju.	
Kontekst rozważań	29
2. Aktualne tendencje rozwojowe w domenie prawa prywatnego	35
2.1. Przemiany praktyki obrotu prawnego i ich wpływ na rozwój prawa prywatnego	36
2.1.1. Intensyfikacja obrotu prawnego w obszarze prawa prywatnego.	
Wzrost znaczenia umów dotyczących świadczenia usług	36
2.1.2. Umasowienie obrotu prawnego	42
2.1.2.1. Standaryzacja stosunków umownych	43
2.1.3. Złożoność operacji gospodarczych i wykorzystywanych w obrocie struktur prawnych	49
2.1.4. Upowszechnienie nowoczesnych postaci obrotu elektronicznego.	
Rozwój elektronicznych stosunków umownych	51
2.1.5. Transgraniczność jako cecha i czynnik rozwoju współczesnego obrotu prawnego	57
2.1.5.1. Transgraniczność obrotu w obszarze prawa prywatnego.	
Uwagi wprowadzające	57
2.1.5.2. Transgraniczny wymiar praktyki obrotu. Zarys problematyki	59
2.1.5.3. Rola instytucji umowy w transgranicznym obrocie prywatnoprawnym .	61
2.1.5.4. Umowy z elementem obcym. Specyfika kontraktów międzynarodowych w kontekście wykładni	63
2.2. Przemiany systemu prawa prywatnego	65
2.2.1. Prawo prywatne a proces dekodyfikacji	66
2.2.1.1. Dekodyfikacja „zewnętrzna” i „wewnętrzna”	70
2.2.1.2. Dekodyfikacja a inicjatywy rekodyfikacji	72
2.2.2. Prawo prywatne a proces globalizacji	76
2.2.3. Transgraniczna cyrkulacja modeli prawnych na poziomie prawodawstwa (procesów normotwórczych) i obrotu kontraktowego	77
2.2.4. Procesy harmonizacyjne w dziedzinie prawa prywatnego	84
2.2.4.1. Proces harmonizacji prawa prywatnego w wymiarze globalnym	86
2.2.4.2. Proces europeizacji prawa prywatnego. Zarys problematyki	89
2.2.4.2.1. Wielopłaszczyznowy charakter europeizacji prawa prywatnego	92

2.2.5. Proces konstytucjonalizacji (publicyzacji) prawa prywatnego	105
2.2.6. Postulaty dotyczące nauki prawa prywatnego w Europie wobec transformacji systemu prawa prywatnego. Zarys problemu	107
2.2.7. Kierunki badań nad prawem prywatnym z punktu widzenia teorii prawa. Prawo prywatne a ekonomiczna analiza prawa	108
2.3. Kontrowersje wokół „nowego prawa umów”. Próby konstruowania paradygmatu tzw. umowy asymetrycznej i potencjalne sposoby jej regulacji . . .	110
2.3.1. Perspektywy zmiany paradygmatu umowy i przyjęcia nowej wizji prawa umów. Zarys problemu	111
2.3.2. Model „umowy asymetrycznej” jako <i>novum</i> na tle utrwalonych konstrukcji prawa umów	112
2.3.2.1. Kategoria asymetrii kontraktowej a podmiotowo kwalifikowane rodzaje obrotu	118

Rozdział II. Wykładnia umów obligacyjnych w aspekcie definicyjnym

1. Uwagi wprowadzające	127
2. Pojęcie wykładni	129
2.1. Zasadność interdyscyplinarnego ujęcia wykładni. Próba oceny metodologicznej	130
2.2. Analiza semantyczna i etymologiczna pojęcia wykładni a sposób jego funkcjonowania w języku prawnym i języku prawniczym	140
2.3. Wykładnia a interpretacja	144
2.4. Wstępne założenia pojęciowe dotyczące wykładni w prawie umów	146
3. Rozumienie pojęcia umowy jako przedmiotu wykładni	147
3.1. Determinanty istoty umowy obligacyjnej i ich wpływ na sposób dokonywania wykładni	148
3.1.1. Konstrukcja prawna umowy jako czynności konwencjonalnej	148
3.1.2. Autonomia woli stron i zasada swobody kontraktowej	153
3.1.3. Konsens stron	159
3.2. Charakter prawny umowy obligacyjnej	164
3.3. Umowa a oświadczenie woli	165
3.3.1. Elementy przedmiotu wykładni oświadczenia woli	167
3.3.2. Przedmiot wykładni umowy zobowiązaniowej	173
3.3.3. Specyfika klauzuli integralności (tzw. <i>merger clause</i>) a zakres przedmiotowy wykładni umów pisemnych	179
3.3.4. Specyfika umów elektronicznych z punktu widzenia przedmiotu wykładni	190
3.3.4.1. Umowy elektroniczne na tle elektronicznych czynności prawnych. Zarys problematyki	191
3.3.4.2. Ogólna charakterystyka umów elektronicznych	194
3.3.4.2.1. Natura prawna umowy elektronicznej	194
3.3.4.2.2. Charakterystyka stosunków kontraktowych w Internecie	197
3.3.4.2.3. Wyróżnienie rodzajów komunikacji w ramach internetowego obrotu prawnego	198
3.3.4.2.4. Specyfika oświadczeń woli składanych w procesie zawierania umów w Internecie	201
3.3.4.2.4.1. Aspekt językowy	201

3.3.4.2.4.2. Oświadczenia woli w zautomatyzowanym kontraktowym obrocie internetowym. Zarys problematyki	203
3.3.4.2.4.3. Specyfika umów zawieranych w cyfrowym środowisku sieci semantycznych	210
3.3.5. Wykładnia umów a wykładnia oświadczeń woli składanych poza obrotem umownym	212
3.4. Umowa w procesie wykładni – między <i>quaestione facti</i> i <i>quaestione iuris</i>	214
4. Wykładnia prawa (przepisów prawnych) a wykładnia oświadczeń woli (zwłaszcza składanych w ramach umów)	217
4.1. Kryterium przedmiotu wykładni	219
4.2. Kryterium metodologiczne	228
4.3. Zależności między wykładnią prawa a wykładnią umów na tle współczesnych przemian prawa prywatnego	237
5. Potrzeba wykładni umów	242
5.1. Cel wykładni umów	242
5.2. Sytuacje uzasadniające potrzebę wykładni umowy	244
5.2.1. Jasne postanowienia umowne a wykładnia umów	245
5.2.1.1. Zasada <i>clara non sunt interpretanda</i> a wykładnia umów	246
5.2.1.2. Postulat dbałości o jednoznaczność (klarowność) formułowanych postanowień umownych a wykładnia umów	258
5.2.2. Kryterium stanu sporu (konfliktu) między stronami a wykładnia umów	260
5.3. Funkcje wykładni umów na tle procesu kontraktowania	262
5.3.1. Zależności między modelem wykładni a sposobem redagowania umowy	263
6. Wykładnia a uzupełnianie umowy	264
6.1. Istota wykładni uzupełniającej	267
7. Podmiotowa struktura procesu interpretacji umów	268
7.1. Wykładnia dokonywana przez strony umowy. Charakter, postacie i skutki prawne	271
7.1.1. Wykładnia autentyczna umowy. Zarys problematyki	271
7.1.2. Zgodny zamiar stron umowy a wykładnia dokonana przez strony	277
7.1.3. Rola umownych klauzul interpretacyjnych z punktu widzenia wykładni dokonywanej przez strony	277
7.1.4. Aktywność interpretacyjna stron po zawarciu umowy	281
7.2. Wykładnia a kwalifikacja dokonana przez strony	284
7.3. Problematyka wykładni umów w kontekście praktyki notarialnej	285
7.4. Typ operatywny wykładni umów	287
Rozdział III. Instrumentarium wykładni umów	289
1. Elementy i metodyka procesu wykładni umów	289
2. Metody wykładni umów	289
2.1. Aksjologiczne uwarunkowanie doboru metody	290
2.2. Subiektywna (subiektywno-indywidualna) metoda wykładni a obiektywna (normatywna) metoda wykładni	292
2.3. Zalety kombinowanej (mieszanej) metody wykładni	295
3. Reguły (dyrektywy) wykładni umów	303
3.1. Funkcje ogólnych i szczegółowych reguł wykładni umów	303
3.1.1. Zasadność wyodrębniania szczegółowych reguł wykładni umów	305

3.1.2. Reguły wykładni umów a reguły wykładni oświadczeń (woli) w ogólności	307
3.2. Kontrowersje wokół założeń hierarchiczności (gradualności) i relatywności reguł wykładni umów	308
3.3. Normatywność reguł wykładni	310
4. Modele ukształtowania reguł wykładni umów	312
4.1. Źródła reguł wykładni umów	312
4.1.1. Prawa krajowe	313
4.1.2. Regulacje międzynarodowe i rozwiązania modelowe o zasięgu globalnym	314
4.1.3. Prawo europejskie i rozwiązania modelowe o zasięgu europejskim	315
4.2. Analiza szczegółowych rozwiązań z zakresu wykładni umów	316
4.2.1. Wykładnia umów w prawach krajowych	316
4.2.1.1. Prawo polskie	316
4.2.1.1.1. Wykładnia umów w kodeksie zobowiązań	319
4.2.1.1.2. Wykładnia umów w obowiązującej regulacji kodeksowej	322
4.2.1.1.3. Propozycje regulacji wykładni umów w projektach księgi pierwszej nowego kodeksu cywilnego przygotowanych przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego	334
4.2.1.2. Sposoby uregulowania wykładni umów w systemach prawnych wybranych państw europejskich w ujęciu prawnoporównawczym	343
4.2.1.2.1. Germańska rodzina prawa	347
4.2.1.2.1.1. Prawo niemieckie	347
4.2.1.2.1.2. Prawo austriackie	352
4.2.1.2.1.3. Prawo szwajcarskie	354
4.2.1.2.2. Romańska rodzina prawa	358
4.2.1.2.2.1. Prawo francuskie	358
4.2.1.2.2.2. Prawo włoskie	369
4.2.1.2.2.3. Prawo hiszpańskie	377
4.2.1.2.3. Prawo holenderskie jako przykład wpływów romańskiej i germańskiej tradycji prawnej	383
4.2.1.2.4. Skandynawska rodzina prawa	386
4.2.1.2.4.1. Prawo norweskie	388
4.2.1.2.4.2. Prawo szwedzkie	390
4.2.1.2.5. System <i>common law</i>	392
4.2.1.2.5.1. Prawo angielskie	393
4.2.1.2.6. Prawo szkockie jako mieszany system prawny	405
4.2.1.2.7. Regulacja wykładni umów w nowych kodyfikacjach krajowych	412
4.2.1.2.7.1. Prawo czeskie	413
4.2.1.2.7.2. Prawo węgierskie	416
4.2.1.3. Podsumowanie	419
4.2.2. Wykładnia umów w regulacjach i rozwiązaniach modelowych prawa jednolitego <i>sensu largo</i>	426
4.2.2.1. Konwencja o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów (CISG)	426
4.2.2.2. Zasady UNIDROIT	429
4.2.2.3. Zasady Międzynarodowego Prawa Handlowego Trans-Lex	431
4.2.2.4. Zasady Europejskiego Prawa Umów (PECL)	433
4.2.2.5. <i>Draft Common Frame of Reference</i> (DCFR)	437

4.2.2.6. Studium wykonalności (<i>Feasibility Study</i>). Uwagi ogólne	441
4.2.2.7. Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych europejskich przepisów dotyczących sprzedaży (CESL)	442
4.2.2.8. Podsumowanie	447
4.3. Reguły wykładni umów na gruncie prawa prywatnego międzynarodowego. Zarys problematyki	450

Rozdział IV. Próba oceny dostosowania dotychczasowych modeli wykładni umów obligacyjnych do wymogów współczesnego obrotu kontraktowego

1. Główne założenia i kierunek rozważań	457
2. Wykładnia umów wobec tendencji w zakresie zmiany dominującego modelu umowy i postulatów rewizji sposobu prawnej regulacji umów obligacyjnych . .	458
3. Wykładnia umów w warunkach umasowienia i standaryzacji obrotu prawnego	462
3.1. Umowy standardowe a kryteria wykładni	463
3.2. Wpływ standardów <i>contract drafting</i> na wykładnię umów	468
4. Wykładnia umów związanych (związków umów, sieci kontraktowych)	473
5. Aktualność dotychczasowego modelu wykładni w dziedzinie umów elektronicznych	478
5.1. Przedmiot wykładni. Zarys problematyki	479
5.2. Metodologia wykładni umów elektronicznych	479
5.2.1. Wykładnia umów zawieranych w warunkach zautomatyzowania obrotu prawnego	489
5.2.2. Wykładnia tzw. umów semantycznych (<i>semantic contracts</i>) i tzw. inteligentnych umów (<i>smart contracts</i>)	491
6. Wykładnia umów w obrocie transgranicznym	499
7. Wykładnia umów a ochrona słabszego kontrahenta i zasada sprawiedliwości kontraktowej	500
8. Wykładnia umów z perspektywy analizy ekonomicznej. Zarys problematyki	508
9. Podsumowanie	512
Zakończenie	515
Bibliografia	521
Summary	593